

Πρόσφυγες και Λαθρομετανάστες Ημερολόγια απαξίωσης

Γράφει η Πιπίνα Δ. Ιωσηφίδου-Elles

Ένας Πρόλογος

Εμείς, οι κάτοικοι του Πλανήτη, άλλος λιγότερο άλλος περισσότερο, είμαστε γνώστες του δράματος των προσφύγων και των λαθρομεταναστών. Πρόκειται για μία οδυνηρή συγκυρία στην πορεία των αιώνων, που στην εποχή μας παρουσιάζεται σε μία νέα μορφή έξαρσης, που οφείλεται κυρίως στα μαζικά μέσα ενημέρωσης και στην πολύτιμη επικοινωνία μέσω του ιντερνετ που ενεργεί τα ενδιαφερόμενα ανά την υφήλιο, πλήθη, προβάλλοντας τις απαίσιες κυριολεκτικά καταστάσεις που επικρατούν σε διάφορα σημεία της γης και που είναι υπεύθυνες για τη δημιουργία κυμάτων προσφύγων ή λαθρομεταναστών. Αν και η προσπάθεια αλλοίωσης των γεγονότων είναι ένα συνηθισμένο και εμφανές πλέον φαινόμενο, ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία της σύγκρισης μεταξύ αναγνωσμάτων και κατά συνέπεια τη σύνοψη συμπερασμάτων, έστω και όταν αυτά προκύπτουν ανάμεσα από τις γραμμές των απόψεων διασήμων ή μη αρθρογράφων.

Οι περιοχές στις οποίες εκτυλίσσονται τα παρόμοια, εμφανώς βρίσκονται στο μάτι εκείνων που ενεργούν εναντίον τους και όχι τυχαία. Η γεωγραφική τους θέση ή ο γαιολογικός τους πλούτος είναι συχνά αιτιατό έλξης. Ετούτο το διαχρονικό φαινόμενο έχει πάρει και στις μέρες μας τραγικές εκτάσεις και μάρτυρές του είναι τα κράτη: Αφγανιστάν, Ιράκ, Πακιστάν, Σριλάνκα, Αφρική... χωρίς να παραμερίσουμε και άλλα σημεία της υφηλίου στα οποία υπάρχει πολιτικός αναβρασμός με απαράδεκτες συνέπειες.

Οι πόλεμοι που θεωρούνται από τους δυνατούς εμπλεκόμενους ως απαραίτητο στοιχείο της “προόδου” και “ενημερίας” των λαών είναι φαινόμενο που συχνά καλύπτεται με χαρακτηρισμούς “καταλύτες”, όπως “τρομοκρατία”, “ανθρώπινα δικαιώματα”, “καταδυνάστευση”, “γενοκτονίες”.

Πώς μπορεί να βλέπουν τα πράγματα οι άνθρωποι οι οποίοι τα βιώνουν; είναι ένα επίσης διαχρονικό ερωτηματικό, καθώς τα αισθήματα και η τραγικότητα της πραγματικότητας της ζωής των άτυχων ανθρώπων, που ως θύματα των φαινομένων τα οποία ήδη αναφέρονται εδώ πληρώνουν με τη ζωή τους ή με την παράνομη προσφυγή τους σε άλλους τόπους, οδηγούν σε ερωτηματικά τα οποία αναπάντητα τελικά, προκαλούν ένα ιδιόμορφο άγχος: θα μπορούσαμε εμείς, οι σχετικά καλοβαλμένοι στη ζωή, να αντέξουμε την πορεία της αέναης παρέλασης των μαρτύρων της φριχτής πραγματικότητας των πολέμων ή της πολιτικής ανευθυνότητας; Γιατί είναι σχεδόν βέβαιο ότι σε όλες τις περιπτώσεις οι ευθύνες καταλογίζονται στις δυνάμεις ή επιδράσεις

της όποιας εξουσίας. Οι χειρισμοί αυτών είναι εκείνοι που σπρώχνουν τα πράγματα στα αδιέξοδα... που εξαθλιώνουν τους ανθρώπους...

**Σ.Μ., Μικρασιάτισσα πρόσφυγα του 1922, από το Αμόριο (Αναμούρ),
Γιάννινα 1974**

“Είσαι φθηνότερος από ζωντανό. Σε πιάνουν, σε κρατούν “όμηρο”, σε βιάζουν, σε διασύρουν χωρίς τύψεις κι εσύ επαναστατείς. Αποζητάς τη λύση που δεν έρχεται και η απορία της σε σπρώχνει σε απόγνωση, ισότιμη με το τέλος της ζωής. Διαπιστώνεις την έλλειψη ελέους και δεν σου χρειάζεται δεύτερη γνώμη, γιατί το βιώνεις. Ούτε γνωρίζεις, μέσα από την παγίδα σου, αν είσαι θεατής ή ηθοποιός ή ακόμα και ο υπεύθυνος, που υπέγραψε την καταδίκη του με την παρουσία του. “Μα ποιος είσαι επιτέλους κι αντιδράς;” Ρωτούν τα μάτια τους με περιφρόνηση. Άγνωστος ανάμεσα σ’ αγνώστους, νιώθεις πως σε συχαίνονται σα σεσημασμένο τρωκτικό, που περιμένουν να το “τσακώσουν” στη φάκα τους. Μα είσαι ήδη εκεί: “ένα τρωκτικό στη φάκα τους!” Αχ, παιδί μου! Είσαι ξενιτεμένη και δε θά ‘πρεπε να μιλώ έτσι. Όμως, μακάρι να μας είχαν βγάλει σε μιαν άλλη θάλασσα... κάπου στον Ειρηνικό... έστω και στερημένοι τους δικούς μας... όπως εσύ!”

**Π. Ι. Μικρασιάτης προσφυγας του 1922, από το Αμόριο (Αναμούρ),
Γιάννινα 1981**

“Το φαντάζεσαι; Είμασταν Ελληνο-Χριστιανοί, πρόσφυγες της Μ. Ασίας! Περάσαμε όμως από Ιερά Εξέταση!” “Πού μεγάλωσες;” “Τι σημασία έχει τώρα πια. Παράνομοι, με ξεριζώσαν παράνομα! Ούτε κι έχει σημασία. Μονόδρομος είναι η ζωή μου! Στην ουσία, μια παρουσία, απύσχα, είμαι, παράνομος σε νόμιμη γη, που αγνοεί μεγαλόφωνα τις ανάγκες μου γιατί της “φορτώθηκα”. Πρόσφυγας είμαι! Μικρασιάτης, Πόντιος, ελληνοχριστιανός, από τον Πόντο, το Αναμούρ, την Καππαδοκία, το Αιβαλί, την Σμύρνη... Έχει σημασία ποιος ήμουν; Τώρα τι είμαι, αυτό πες! Έχω όνομα, αλλά δεν είσαι βέβαιος αν είναι δικό μου. Το διαβάζω στα μάτια σου και στων άλλων, όταν ρωτούν “από πού βαστά η σκούφια” μου, αν μπορώ να παρουσιάσω τα “πνιγμένα” χαρτιά μου, αυτά που έχασα πηδώντας σε καράβι για να σωθώ από την πύρινη λαίλαπα που καταβρόχθιζε τη γη μου και σκόρπιζε τη φάρα μου”.

“Απορώ πώς τα κατάφερα και δεν μού ‘κοψαν τα πόδια, να μην μπορώ να στέκομαι ενώπιόν σου, παρά να σέρνομαι σαν σκουλήκι –βάϊ, βάϊ, σκουλήκι!- ώσπου να με λυώσουν με το σκληρό πετσί του παπουτσιού τους”.

“Νά ‘μαι δεν πρόλαβε να με καταβροχθίσει η πύρινη γλώσσα της φωτιάς. Αυτό που βλέπεις, αυτό είμαι. Ένα σκουλήκι, ένα τρωκτικό, που

φοβάσαι μήπως και ροκανίσω τη γη σου και σου στερήσω τα καλούδια της. Δεν έχω αξία, ούτε σημασία. Κι αν πεθάνω, περισσεύει κι ο σταυρός!”

Αναμνήσεις Πόντιου από την Τραπεζούντα, Θεσσαλονίκη 1981

“Ξέρεις πώς έφτασα μέχρι εδώ; Χωρίς νερό, χωρίς φαγί, χωρίς ψυχή, χωρίς ζωή; Έτσι τα φτιάχνει ο Θεός, να μπορώ δηλαδή ν’ αντέξω τόση δυστυχία, για να γνωρίσω μια άλλη χειρότερη: ετούτη εδώ, σ’ ετούτη τη γη που με ‘δέχτηκε’ και που με σκοτώνει αργά και σίγουρα. Τι περιμένω από τον απέναντί μου, όταν ο ίδιος, ο Θεός δεν με λυπάται, αλλά με διατηρεί για να ζω ετούτο το μαρτύριο;”

Αναμνήσεις Γέροντα από την Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1999

“Ελληνοχριστιανοί πρόσφυγες είναι, παλιοί Ίωνες, η ίδια ράτσα μ’ εκείνη που κατοίκησε για αιώνες την ελληνική χερσόνησο! Καταφθάνουν, έρχονται, ψάχνονται, κατευθύνονται σε χειμαδιά ή σε ψευτοκαλύβες πρόχειρα φτιαγμένες ή σε αντίσκηνα για να κρουσταλλιάσουν στην παγωνιά του χειμώνα, αγκαλιάζοντας τον πάγο, αντιμετωπίζοντας μία νέα γενοκτονία στην μητρόπολη! Μάρτυρες: η Τούμπα, η Καλαμαριά!”

“Πεταγμένοι στα βραχώδη ή θεόστεγνα, άκαρπα μέρη της ‘εύφορης Μακεδονίας’, για να σκάψουν με τα νύχια τους, για να φυτέψουν την ψυχή τους, για να δρέψουν τους πόνους της. Όσοι επέζησαν, ήταν από θαύμα. ‘Σκέτο θαύμα!’ Πολλοί δεν πρόλαβαν να πατήσουν τα σαρανταπέντε τους. Μα δεν ήταν καν ζωή η ζωή τους. Τι έχασαν λοιπόν;”

Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη 2001

“Ανεπιθύμητοι πρόσφυγες είμασταν! Γέρασα μα δεν ξέχασα. Πώς μπορώ να ξεχάσω; Ήμουν δεν ήμουν παιδάκι εννέα χρόνων, το 1922... Μεγάλωσα όμως απότομα, σε μια μέρα, τότε που η Σμύρνη είχε κατακαεί για να σβηστούν τ’ αχνάρια των “ξένων”, όπως είμασταν εμείς, οι Ελληνοχριστιανοί. Η Τουρκία για τους Τούρκους...

Δεν ξέρω πώς βρέθηκα πάνω σε καράβι. Ολομόναχος αυτή τη φορά. Την οικογένειά μου, τους συγγενείς μας, τους είχε καταπιεί εκείνη η καταραμένη αντάρα της φλόγας και των καπνών, η μανία πού ‘χε κατακυριεύσει τα λυσσαλέα πρόσωπα των εχθρών, που αχόρταγα και υπεροπτικά βίαζαν, έπνιγαν, έσφαζαν... αδιακρίτως!”

“Δεν ξεχνάς λοιπόν ούτε την έσχατη, την παραμικρή λεπτομέρεια, γιατί τα γεγονότα χαράζονται ανεξίτηλα στο είναι σου με την πύρινη σμίλη του ανείπωτα αναπάντεχου, του αδυσώπητα απάνθρωπου αδικήματος. Τα τραγικά γεγονότα σε μαρκάρουν εφ’ όρου ζωής, παρόμοια όπως συμβαίνει

με τα ζωντανά, μόνο που σ' αυτά, η ανεξίτηλη στο δέρμα τους πύρινη σφραγίδα, με τ' αρχικά του ιδιοκτήτη τους, φαίνεται!"

"Από το 1917 και ως το 1922... μας εκβίαζαν, μας παραβίαζαν και χορταμό δεν είχαν. Αμετακίνητοι, ασκώντας τον κεμαλικό νόμο, ακολούθησαν μία αυθαίρετη πολιτική, και καταργώντας ταυτόχρονα συνθήκες και συμφωνίες, προέβησαν σε σκληρούς διωγμούς. Εανελήφθησαν τα παρόμοια στην Κωνσταντινούπολη το 1955 -εξαιτίας της Κύπρου που επεδίωκε την ένωσή της με την Ελλάδα-, κι ύστερα το 1964... Και το 1974, στην Κύπρο πάλι, η τουρκική ληστρική πολιτική μηχανή, εξακολούθησε να σημαδεύει τις ψυχές μας, να μας στερεί την ειρηνοποιό γαλήνη και να μας εξευτελίζει, διασύροντας τον πολιτισμό μας, τη γλώσσα μας, τα ιερά και όσιά μας, την αξιοπρέπειά μας!"

"Όταν μετά την καταστροφή αξιώθηκα και πάτησα στα χώματα της μητρόπολης του γένους μας, μία νέα συμφορά με περίμενε: ετούτη δεν ήταν όπως την είχα ονειρευτεί. Δεν μπορεί να είναι γη προσφύγων, των όποιων προσφύγων. Γνωρίζω την ιστορία μας! Και σαν; Δεν διατίθετο η παραμικρή συμπόνοια από την όποια κατεύθυνση: πολιτεία ή πολίτες. Η γη, που μαρτύρησε για περισσότερα από τετρακόσια χρόνια, δεν ήξερε να συμπονά τον συν-Έλληνα, δεν μπορούσε να καταλάβει το ξερρίζωμά του. Ενοχλήθηκε... Πολιτικοί και συμπατριώτες Έλληνες θα προτιμούσαν να καταστραφούμε στις κοιτίδες μας της Ανατολίας, από να τους δίνουμε πονοκέφαλο με την κακομοιριά μας! Δεν διέθεταν περίσσια αποθέματα γενναιοδωρίας μέσα τους για την αντιμετώπιση του κατασπαραγμένου, κι ας ήταν κι αδερφός".

"Μην και ξερριζωθείς! Είναι σα να πηδάς στο κενό. Δεν ξέρεις που θα βρεθείς, κι αν ζήσεις, πώς θ' αντιμετωπιστείς. Μην και ξερριζωθείς, γιατί θα σε θάψει απανωτά η εξευτελιστική ανωνυμία. Είσαι πρόσφυγας; Δεν θέλουν να σε ξέρουν. Σε υποπτεύονται για ληστή που κατέφθασες για να τους κλέψεις την μπουκιά από το στόμα. Πιάνεις για στρώμα σου τον πάγο και η γάγγραινα σε μακελλεύει. Αν έχεις τύχη, χάνεις μόνο τα άκρα σου. Πεθαίνεις με ιδιάζοντα τρόπο, έτσι που δεν φαίνεται καν το έγκλημα της αδιαφορίας τους".

Ιρακινός, Αθήνα 2004

"Πού να χωρέσουν τόσοι άνθρωποι πια; Αν και άλλοτε στην καλύβα ενός αγνού ανθρώπου χωρούσαν πολλοί, τώρα... μόνο στο σπίτι του ανήθικου στιβάζονται πολλές σκλαβωμένες ψυχές ως "εκμεταλλεύσιμη ύλη"!..

Φωτιά – πόλεμος – θάνατος αποτελούν το τρίπτυχο της εξόντωσης. Όμως ο θεός Σαμ, δε θα ήθελε σε καμμία περίπτωση να χαθεί ένας Αμερικανός, άλλη ουτοπία βέβαια, καθώς από τους γηγενείς Αμερικανούς,

και δη οι έχοντες ανώτερη μόρφωση, δε θα υπηρετούσαν ως μέλλοθάνατοι. Κάποιοι γηγενείς χαμηλής εκπαίδευσης ίσως, και οι αλλοδαποί -όλοι υπηρετούν ως μισθοφόροι- στέλλονται σε μεγάλους αριθμούς εκεί όπου τους καλεί το “καθήκον”, όπως αυτό υπαγορεύεται από τον θείο Σαμ!”

“Τα όνειρα... αυτό φταίει! Όλοι κάνουν όνειρα. Οι ηλικιωμένοι γιατί θέλουν την επιμήκυνση της ζωής τους, οι νέοι γιατί θέλουν και τολμούν να ζήσουν τη ζωή τους με έναν, συχνά εξοντωτικό τρόπο, και πολλοί άνθρωποι -αν όχι οι περισσότεροι- ονειρεύονται μία ευτυχία, ανύπαρκτη τελικά, καθώς δίνεται σε μικρές, ελάχιστες ή μηδενικές τελικά δόσεις. Η ειμαρμένη τα μαγειρεύει όλα με τέτοιο τρόπο, ώστε ο άνθρωπος να ελπίζει αιώνια, ότι κάποια στιγμή θα την κατακτήσει και θα την κατευθύνει, ώστε να οδηγηθεί στην ουτοπία: το ονειρεμένο λιβάδι όπου το μάνα των προφητών καλύπτει έντεχνα σημεία εστίασεως και το νέκταρ των αρχαιοελληνικών θεών ρέει σε καταρράκτες, ποταμούς και ρυάκια!..”

Βουλγάρα, Γιάννινα 2004

“Ω, μα είναι τρομερό! Δεν υπάρχει τέλος στο δράμα του κυνηγημένου από το άδικο, την καταπίεση, τη δυστυχία. Πρόκειται για ταξίδι χωρίς επιστροφή. Θέλεις απεγνωσμένα να σπάσεις τα δεσμά σου, αλλά πατάς σε τελμα, κολλάς εκεί που δε θέλεις και δε σε θέλουν, παρά μόνο γιατί σε χρησιμοποιούν... Τι παρανοϊα!”

“Μέρα του θεού κι όμως γύρω βασιλεύει αλλόκοτο σκοτάδι, μία οδυνηρή σιωπή, που αδυσώπητη σε κλειδώνει στα άδυτά της κι εσύ την κλειδώνεις μέσα σου... Έτσι έχεις κιάλας προωθηθεί στα πρόθυρα της τρέλας”.

“Πριν όμως απ’ αυτόν τον ξένο κόσμο που σου έχει επιβληθεί, υπήρχε άλλος που τον διέκριναν ανθρώπινα στοιχεία: η χαρά, το γέλιο, το χάδι της στοργής, το φιλί στα κουρασμένα από τα δάκρυα μάτια, που θέλει μόνο να σου τα στεγνώσει... Τώρα, πώς ν’ αλλάξουν όλ’ αυτά τα καταραμένα στοιχεία; Πώς να βρεθεί ένα όχημα, ένα μακρύ χαρούμενο τραίνο, που να σε απαγάγει και να σε φέρει εκεί όπου έζησες τα παιδικά σου χρόνια, στην κοιλάδα του ήλιου, τότε που τα σύννεφα ήταν ελαφριά και ένας τρυφερός λόγος, ένα απαλό χάδι ή ένα φιλί, τα διέλυαν. Τότε που ο κόσμος σου ήταν αγνός, άφοβος, γεμάτος εμπιστοσύνη!”

“Όμως πάει τώρα πια! Δεν περιμένεις τίποτα εκεί πίσω!.. “όλα με ξέχασαν και με ξέγραψαν τελικά... είναι που δεν βλέπομασταν για χρόνια... Μαμά έρχομαι... μη φεύγεις ακόμα! Μαμά μου... περιμένε με!”

Αφρικανοί λαθρο-μετανάστες, 2004

Αφρικανοί ήταν, που δεν τα “βρήκαν” με το χιόνι της ‘φιλόξενης’ γης, στην οποία βρέθηκαν -παρ’ ελπίδα τελικά-, περνώντας από την εκμεταλλεύτρια γείτονα χώρα, λαθραία...

Η World Bank είχε πετύχει με τρόπους “θεμιτούς”, να απομυζήσει κάθε ανθρώπινο στοιχείο από τη ζωή τους. Αφήνοντας τη δική τους γη, είχαν πληρώσει κάποιους “άθλιους” για να τους μεταφέρουν στη “Γη της Επαγγελίας, την Ευρώπη” που μόνο τέτοια δεν είναι, αφού συχνά, ούτε τα ανθρώπινα στοιχειώδη μπορεί να προσφέρει. Έψαχναν για λύσεις όπως όλοι, όμως το τραγικό ξερρίζωμα από τα πάτρια, κόστιζε an arm and a leg!

Πλήρωσαν ό,τι είχαν, για να βρεθούν στο Αιγαϊϊτικό νερό... Βρέθηκαν τελικά εκεί, όπου κατά θαυμαστό τρόπο, Έλληνες ψαράδες τους ψάρεψαν μισοπνιγμένους από το παγερό γαλάζιο χάος του. Άλλους -σε διαφορετικές περιπτώσεις- τους είχε περιμαζέψει το ελληνικό λιμενικό σώμα. Ατυχώς, πολλοί απ’ αυτούς τους βαρυσώμους, ενέδωσαν στον πνιγμό.

Έτσι λοιπόν -και ω, του θαύματος!- οι όποιοι επιζώντες λαθρομετανάστες, είχαν κατορθώσει να περάσουν στον ελληνικό χώρο, που πέρα από την φυσική στοιχειώδη φιλοξενία, δεν μπορούσε ν’ ανοίξει τις πόρτες της Παραδείσου, στους “ελεεινούς ξένους”, καθώς συχνά ήταν κλειστή, ακόμη και στους ίδιους τους πολίτες του.

Αφρικανός λαθρομετανάστης, Αλεξανδρούπολη 2006

Ο Αφρικανός κύτταξε τον γιατρό του με πελώρια από τη σαστιμάρα και τον πόνο, μάτια. Κρεμόταν κυριολεκτικά από τα χείλια του: “Θα ζήσεις, και θα μπορέσεις ν’ αντιμετωπίσεις τη ζωή, έστω και μ’ ένα πόδι! Λυπάμαι, που δεν μπορέσαμε να το σώσουμε. Τα κρουπαγήματα είχαν εξελιχθεί σε γάγγραινα!..” Ο κουρασμένος γιατρός, σιωπά. Είχε δει πολλά τα τελευταία δέκα χρόνια της καριέρας του. Παλλικάρια διαφόρων εθνικοτήτων, μαραζωμένα σαν αρρωστιάρικα γεροντάκια, ταπεινωμένα χωρίς την γνώση άλλης γλώσσας και σπάνια με κάποια ελάχιστα, σπασμένα αγγλικά, είχαν περάσει από τα μέρη εκείνα, δίπλα σε γυναίκες και παιδάκια με παρόμοια μοίρα. Τα βάραινε και η υποψία των υπευθύνων στη χώρα καταφυγής: “ήταν μήπως τρομοκράτες;” Αν και κατά κόρον η απάντηση ήταν αρνητική, έστεκε ανοιχτή εκείνη, η σπάνια έστω, πιθανότητα.

Ο Αφρικανός του φίλησε τα χέρια. Είχε παλαίψει με τον χάρο για εβδομάδες σ’ εκείνο το νοσοκομείο. Συνηθισμένη η ιστορία του. Είχε αφήσει τον τόπο του γιατί δεν είχε πατέρα. Ως πρωτότοκος, όφειλε να βοηθήσει μάνα και μικρότερα αδέρφια. Για να φτάσει στην Ελλάδα, είχε διανύσει με άλλους, μία μεγάλη απόσταση, από την Ουάν, μέσω του Ιράν και μέσω Τουρκίας. Τούρκοι ήταν οι δήθεν ευεργέτες οδηγοί τους και Τούρκοι

αστυνομικοί, εκείνοι που τους κυνηγούσαν σα σκυλιά-ανιχνευτές, τότε που κρύβονταν σε χαλάσματα σε ακατοίκητες περιοχές των πολιτειών τους.

Περίμεναν με μαρτυρική υπομονή την επόμενη κίνηση, γράφοντας στίχους στους μουχλιασμένους, καταστραμένους τοίχους, πανάκεια της ψυχής στην απουσία ζεστασιάς και τροφής.

Κάποτε, είχαν βγει στη θάλασσα. Δεν άντεχαν όμως άλλο την κακουχία και ζήτησαν από τους “ευεργέτες” τους να τους ξεμπαρκάρουν στη στεριά. Εκείνοι τους έβγαλαν στην τουρκική Θράκη! Είχε πιάσει για καλά ο χειμώνας και είχε πέσει χιόνι. Δεν άργησε να παγώσει η γη και μαζί της και τα πόδια τους. Είχαν περπατήσει “είκοσι ημέρες”, θεονήστικοι, μόνο με ελάχιστα ‘παγωμένα’ χόρτα που ανακάλυπταν εδώ κι εκεί, όπου είχε λιώσει το χιόνι και με ότι νερό εύρισκαν, ώσπου έφτασαν στην Κομοτινή. Έπαθαν σοβαρά κρουπαγήματα. Κάποιοι από τους συντρόφους τους, τους είχαν αφήσει χρόνους. Είχαν απαυδήσει με τη μιζέρια και την ταλαιπωρία και μ’ ευχαρίστηση είχαν αποδημήσει στην άλλη ζωή. Αυτός ανήκε στους “τυχερούς”. Είχε καταλήξει στην ελληνική επικράτεια, όπου τον μάζεψαν και τον μετέφεραν σε νοσοκομείο, στην Αλεξανδρούπολη.

Τα μάτια του είχαν δακρύσει επανειλημμένα, όχι τόσο από τον πόνο του χαμένου ποδιού, όσο από την μνήμη της μητέρας του τότε που τον παρακαλούσε να μην τους αφήσει. Μα κι εκεί ήταν ‘ξένος’, εφόσον δεν είχε δουλειά, χρήματα, αξιοπρέπεια, ένα κομμάτι από την πλούσια και σπουδαία γη τους. Τα πλούτη της γης τους προσορίζονταν για την εκμετάλλευσή τους από τους λευκούς, με τις ευλογίες των κυβερνήσεών τους, που έπαιρναν χωρίς ντροπή το μερίδιό τους από το αίμα των αδερφών τους. Όλα υπάρχουν άφθονα στην Αφρική αλλά οι δικαιούχοι δεν έχουν τίποτα! Ποιος ηγέτης θα μπορούσε άραγε ν’ αλλάξει τη μοίρα τους;

Ουκρανή ‘μετανάστρια’, Θεσσαλονίκη 2006

“Έφυγα, γιατί πίστεψα πως μου δινόταν ευκαιρία ζωής. Ζητούσαν γυναίκες για δουλειά. Άφησα την πατρίδα μου και ήρθα εδώ, για να κλειστώ σ’ ένα σπίτι τελικά... το “Σπίτι του Τρόμου”! Ήθελα να δραπετεύσω, όμως πού μπορούσα να πάω; Να πάω πίσω εκεί, από όπου έφυγα; Ήταν αδύνατον! Να πάω κάπου αλλού; Μα πού; Η γλώσσα μου μ’ εμπόδιζε, και τα λίγα αγγλικά μου, μόλις που με βοηθούσαν. Αν τολμούσα να φύγω και με κυνηγούσαν εκείνοι που μ’ είχαν φέρει -αν κι όταν με εύρισκαν- θα μου επέβαλαν “ποινές αρμόδιες για μία αχάριστή”, σαν κι εμένα. Ήμουν κτήμα τους, τα χέρια μου τους ανήκαν, το σώμα μου τους ανήκε, και χωρίς τη συγκατάθεσή μου”.

“Μια τέτοια κατάσταση σε κάνει να χάνεις τον ειρμό της ζωής. Δεν ξέρεις ποια είσαι, τι είσαι, αν είσαι ζωντανή ή πεθαμένη, αν και δεν κάνει

διαφορά τελικά. Δεν ξέρεις τι μέρα, τι μήνας, τι χρόνος είναι... Ζεις γιατί αναπνέεις, όχι γιατί είσαι ζωντανή ψυχή. Δεν ανησυχώ πια. Θα μπορούσαν και να με καθαρίσουν όταν δεν θα με χρειάζονται πια. Απλά, για να μην υπάρχουν υπολείμματα των ενοχών τους. Είναι βέβαιο ότι δεν υπάρχω στα χαρτιά του ελληνικού προξενείου. Μια ανύπαρκτη παρουσία είμαι, όπως όλες οι όμοιές μου από το παλιό ανατολικό μπλοκ. Τα νόμιμα διαβατήριά μας τα κρατούν εξ αρχής οι “ευεργέτες” μας...”

“Η ιστορία μου είχε αρχίσει κάπως έτσι: είχα πάει στο γραφείο εύρεσης εργασίας διαβάζοντας μία αγγελία. Είχαν γραφείο... οι ‘φιόγγοι’, ήταν καλοστημένο το κόλπο. Τους είχα δώσει το διαβατήριό μου –μέγα λάθος!- είχα πληρώσει τα ναύλα μου και κάποια συγκεκριμένη ημερομηνία είχα φύγει από το σπίτι μου, με την υπόσχεση στη μάνα μου, να επιστρέψω μόλις κάνω λίγα χρήματα. Όταν πήγα στον τόπο της συνάντησής μας, ένιωσα πως είχαν κιάλας αλλάξει πολλά. Πρώτα το ύφος τους: είχε γίνει ψυχρό, σκληρό. Όμως εγώ είχα αρνηθεί να το πιστέψω. Νόμιζα ότι υπερέβαλα. Πώς αλλάζει ο άνθρωπος, και μόνο άνθρωπος δεν είναι τελικά! Τον τυφλώνει το συμφέρον σε βαθμό να μη διστάζει να σκοτώνει μια κι έξω ή με αργό τρόπο, που έχει πολλές μορφές. Οι “φιόγγοι” είχαν πει ότι προσωρινά θα επιβιβαζόμουν στο Βαν που είχαν αρράξει στο δρόμο. Ήταν άφοβοι, αδίστακτοι κι αυτό έπειθε. Ποιος θα πίστευε ότι όλα όσα συνέβαιναν στο φως της μέρας, ήταν παράνομα; Οικειοθελώς μπήκα στο βαν. Πού μπήκα όμως; Με το που πάτησα πόδι στο σκοτεινό όχημα, στριμώχτηκα με άλλες “τυχερές”. Έμαθα, στη σιωπηλή συζήτησή μας, ότι όπως εγώ, έτσι και οι “άλλες” ήταν από την πρώην σοβιετική επικράτεια. Δεν διακρίναμε η μία την άλλη, παρά μόνο τα μάτια μας, που έλαμπαν σαν κάρβουνα. Τα έκαιγε η ελπίδα της υπόσχεσης των “πρακτόρων”, οι οποίοι - αποδείχτηκε στην πορεία- μας είχαν απαγάγει με τις ευχές μας... και επί πληρωμή!”

“Υστερα από ώρες ταξιδιού στο σκοτεινό βαν, φτάσαμε κάπου. Αγνωστο πού. Όταν επιτέλους βγήκαμε από το βαν -είχε νυχτώσει-, οδηγηθήκαμε σε διαμέρισμα πολυκατοικίας. Με πέταξαν στη μια γωνιά του βρώμικου δωματίου, όμοια και τις άλλες. Είμασταν εφτά, τυχερός αριθμός, λένε στην Ελλάδα... Υστερα, μας πήγαν αλλού. Μου έδωσαν ένα μικρό δωμάτιο, όπου με βίασαν, με χτύπησαν και με εκμεταλλεύτηκαν απανωτά... Δεν είχα ιδέα πού βρισκόμουν!”

“Με τον καιρό, έμαθα όσα όφειλα να γνωρίζω από τους άντρες που με επισκέπτονταν και από κουβέντες με τις συναδέρφισσες. Κάτι λίγα ‘μέσες-άκρες’, όπως λένε. Καταλαβαίνουμε κάπως η μια τη γλώσσα της άλλης, ακόμη κι αν είμαστε από διαφορετική χώρα. Μας έσωσε η αλλοτινή κοινή εκπαίδευση. Δεν ξέρουμε καλά την ελληνική. Μιλάμε λίγα αγγλικά και

ελάχιστα ελληνικά. Μας επιτρέπουν να βγαίνουμε λίγο. Δεν τολμούμε να κάνουμε κάτι που θα θέλαμε. Τυφλές σε λαβύρινθο, αγοράζουμε κάτι αναγκαία. Είμαστε ακόμα χρήσιμες! "

"Μου αρέσει το άλμα στο χάος, ο ίλιγγος! Ανέβηκα στη στέγη της πολυκατοικίας. There is a solution to each one problem, αλήθεια!"

Γεωργιανή, Θεσσαλονίκη - Αθήνα 2006

"Έχασα τα πάντα. Είμαι ολομόναχη, "εκμεταλλεύσιμη ύλη", με αποκάλεσε ένας έμπορος. Πού να πάω; Πού να κρυφτώ; Όμως το αποφάσισα τελικά. Τώρα λοιπόν που τό 'σκασα, είναι σούρωπο και περπατάω. Κλαίω μέσα μου... τα μάτια μου στέρεψαν από χρόνια. Να πάρω το τραίνο... Ναι... σκέφτομαι να πάρω το τραίνο. Ονειρεύομαι να πάω πίσω στη βορεινή χώρα μου... "πάππα... έρχομαι!"

Στο δελτίο ειδήσεων ραδιόφωνο απήγγειλαν: *"Άγνωστη νέα, βρέθηκε νεκρή στις γραμμές τραίνου, στην περιοχή... Αθηνών..."*

Νοσοκόμα, Σύδνεϋ 2007

"Η ζωή ετούτη δεν είναι πάντα φτιαχτή για τη γυναίκα. Και για τον άντρα κάποτε, μην νομίζεις! Τα αδικήματα που διαπράχθηκαν και εξακολουθούν να διαπράττονται δεν εξαιρούν το ένα από τα δύο φύλα, ίσως όμως είναι περισσότερο γυναικείο πρόβλημα, λόγω μυϊκής αδυναμίας. Ωστόσο και οι άντρες γνώρισαν το άδικο από το αντρικό και από το γυναικείο χέρι... αν και στην τελευταία περίπτωση λιγότερο συχνά ίσως".

Παλαιστίνιος, Αθήνα, 2007

"Δεν ήθελα να είμαι ούτε πρόσφυγας, μήτε λαθρομετανάστης... "πώς είναι να είναι κάποιος "ξένος;" Σκεφτόμουν. Τώρα όμως ξέρω, κι ακόμα, πως όσοι οι ξένοι, άλλες τόσες και οι ιστορίες. Δεν ήθελα να βρίσκομαι σ' αυτή τη θέση και θα ήθελα όλους τους ξένους πίσω στον τόπο τους. Αν δεν έχεις ζήσει σαν πρόσφυγας ή σαν λαθρομετανάστης, δεν έχεις ιδέα τι σημαίνει να είσαι το ένα ή το άλλο, έτσι δε θα μπορούσες καν να δώσεις το νόημα της ζωής του πρόσφυγα ή του λαθρομετανάστη!.."

"Πέτα πέτα χρυσόφτερη σκέψη
Στης Σιών ριμαγμένα τεμένη...
Ω, πατρίδα, ωραία μεγάλη..."

-Ποιος είσαι;

-Τι σε νοιάζει εσένα;

-Τραγουδάς την άρια του Βέρντι "Ναμπούκο"...

-Κάπου την άκουσα και μου άρεσε..."

Αφγανός λαθρομετανάστης, Σύδνεϋ 2008

“Μπορώ να έρθω σε επαφή με κάποιον που να μπορεί να με βοηθήσει να δραπετεύσω από τη χώρα;” Ρώτησε ο Μ.Η., Αφγανός, τον Glend..., τον Αυστραλό...

.....

Ο Αφγανός Μ. Η., είχε καταφύγει στους Αντίποδες για να αποφύγει τη σύλληψη στην πατρίδα του, από τους εχθρούς του. Αλλά και στην Αυστραλία, συνελήφθη για να οδηγηθεί στο Νουρού, σύμφωνα με το πρόγραμμα “Pacific Solutions”, του τότε πρωθυπουργού, κ. Howard.

Ατυχώς, το αίτημα του Μ. Η., για ασυλία στην Αυστραλία, απορρίφθηκε. Αναγκάστηκε έτσι να επιστρέψει στο Αφγανιστάν, όπου ύστερα από περιπέτειες μεταξύ της χώρας του και του Ιράκ, συνελήφθη από οπαδούς του Mujahidden War, τους Taliban. Ενώπιον των κατοίκων της περιοχής του και συγγενών του, αφού πρώτα τον έριξαν σε πηγάδι, ύστερα του πέταξαν χειροβομβίδα, με αποτέλεσμα ν’ αποκεφαλιστεί!

Η έκκληση “να μην συμβαίνουν αυτού του είδους τα κρίματα...” ήρθε εκ των υστέρων, όταν ο Αυστραλός Glend... που τον Ιανουάριο 2008, βρισκόταν στην Καμπούλ για το γύρισμα του ντοκυμαντέρ “A Well-Founded Fear”, πληροφορήθηκε για το εξοντωτικό κυνήγι του Μ. Η. από τους Taliban.

Ένας επίλογος στο ατέλειωτο θέμα...

Η προσφυγή είναι θέμα ζωής και θανάτου. Ο προσφεύγων νόμιμα ή μη, ξεκινά ως θύμα μιας κατάστασης που συχνά δευτερώνεται με την απόρριψη από μία δεύτερη. Ο άνθρωπος κλείνει τα μάτια του στον συνάνθρωπο όταν γνωρίζει ότι δεν υπάρχουν συνέπειες για τις ενέργειές του. Όχι! δεν σχετίζεται η απόφασή του με το χρώμα ή το θρήσκευμα του πρόσφυγα. Απλά δεν ενδιαφέρει διότι είναι τελικά *an object of no importance...* “just a refugee”! Ανώφελα τα δάκρυα, ούτε και που υπάρχουν και οι υποθετικοί λυγμοί όσο κι αν το παλεύουν, κολλάνε στο λαρύγγι!

Τέλος